

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

AVGUST BEBEL.

(K njegovi sedemdesetletnici, 22. februarja.)

Ljubljence nemškega delavstva, Avgust Bebel, je praznoval dne 22. februarja svoj sedemdeseti rojstni dan. Zares lepa starost. A razven belih las in osivele brade nima Bebel ničesar na sebi, kar bi izpričevalo njegovo visoko starost. Malokdo ima krasni dar, ki je dodeljen Beblu v veliki meri: Premagovati nasilstvo let in ohraniti se mladega tudi v starosti. Znal je ostati mlad na duhu v letih, ko hočejo drugi duhovi uživati pokoj. Kdor ima priložnost, pogovarjati se z njim v ožjem krogu, ali pa slišati ga stoječega na govorniškem odru, kdor čita, kar poteče še danes iz njegovega peresa, je osupel in zazdi se mu, da so se leta ustavila pred tem vojakom revolucije. Enak ogenj kakor prej, gori še danes v njegovi duši.

Beblova sedemdesetletnica ni le spominski dan nemškega delavstva, temveč praznik socialne demokracije vsega sveta. Vsak delavec pozna ime tega prvoboritelja in njegove zasluge za razvoj delavskega gibanja.

Mnogo mož je dal nemški proletarijat mednarodni armadi za osvoboditev sveta. Kot plod svojega globokoumnega znanstvenega raziskavanja gospodarskih zakonov je dal Karl Marx moderni socialni demokraciji teoretični temelj; Friderik Engels mu je pomagal pri delu in ga je nadaljeval, Ferdinand Lasalle je s svojo ognjevitostjo agitatorsko besedo in s svojim velikim organizatorskim talentom vnel ogenj bojevitosti v tisočeri delavskih srcih. Delo vseh teh mož je bilo plodovito ne le za nemški proletarijat, temveč deloma neposredno, deloma posredno za delavstvo vsega sveta.

Vsi so že odšli iz tega življenja. Sledil jim je tudi stari Liebknecht in danes je Bebel glavni predstavnik nemške socialne demokracije, najbolj znan med sodrugi in nasprotniki, zrastle s-stranko kakor veja z deblom. Zlasti v nemškem državnem zboru velja ime Bebel toliko, kakor ime socialne demokracije. In kakor si je skoraj nemogoče misliti nemško delavsko stranko brez Bebla, tako nastaja občutek praznote, če si človek izkuša zamisliti nemški parlament brez njega.

Beblo ljubijo delavci na Nemškem; spoštujejo ga pa tudi nasprotniki. Nihče mu ne more očitati, da bi bil v političnem boju rabil kdaj nepošteno, nedostojno orožje. Tudi

v najhujši borbi je vedno strogo objektivni, tako da so nelojalni nasprotniki celo včasih citirali njegove besede, hoteči jih politično izrabljati sebi v prid. Seveda je to bilo mogoče le na ta način, da so iz celotnega posamezne stavke in odstavke, torej povedali samo kosček resnice, kar je v mnogih slučajih enako laži. Zlasti klerikalizem se je rad posluževal tega sredstva; Bebel je bil namreč, dasi odločen in načelen nasprotnik ultramontanizma in centurama, vendar tako

nego temeljitosti. Avgust Bebel je preživel najhujše čase nemške socialne demokracije, vso dobo Bismarkovih protisocialistovskih zakonov z neusmiljenimi progami in z divjo policijsko brutalnostjo. In v njem se je tedaj utrdila bojevitost, ki je potem nešteto uganjala sovražnikom strah v kosti. Nikdar ga pa njegova značajna odločnost ni zaslepila in nikoli ni napravila iz njega starokopitneža. Bebel je bil vedno učitelj pa tudi učenec. Čvrsto uprt je njegov pogled

v sijajni cilj socializma in njegova vera v končno zmago je neomajna. Kdor ga je le enkrat slišal govoriti, se je moral prepričati, da je njegovo zaupanje v krasno, svobodno bodočnost delavskega razreda enako zavesti in znanju. Ali njegove oči so vedno odprte za današnji dan in njegove potrebe. To se lahko spozna iz mnogih njegovih spisov, iz njegovega delovanja v nemškem parlamentu in tudi iz njegovih nastopov na mednarodnih socialističnih zborih.

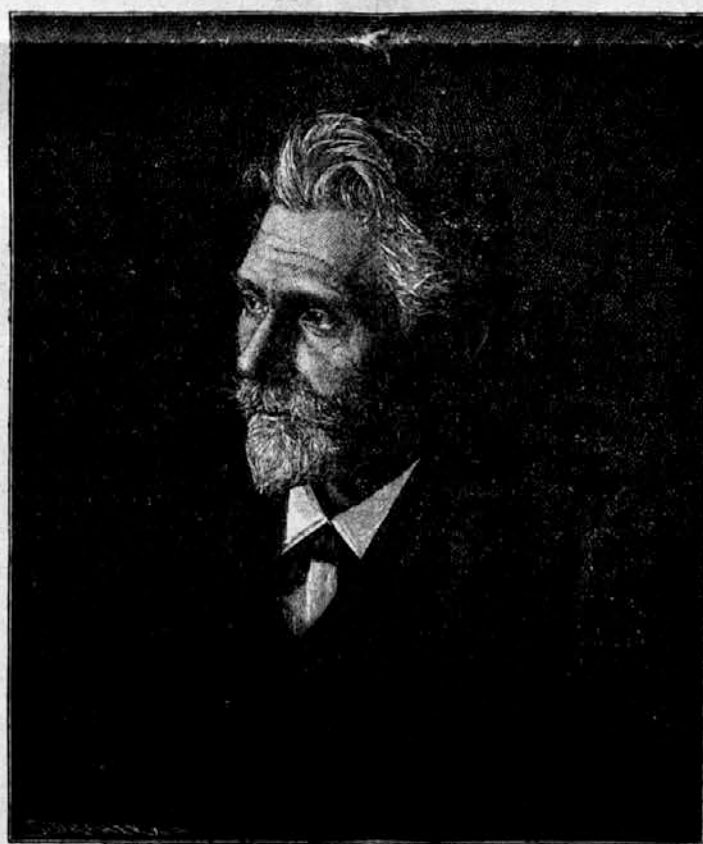
Svoje čisto mednarodno mišljenje je Bebel pokazal tudi s svojim odločnim bojem zoper politiko, ki jo vodi pruska, odnosno nemška vlada proti Poljakom. S peresom in z govorom se je bojeval za enake pravice narodov in mnogo njegovih izrekov bi lahko naveli, katerih bi se vsak zatirani narod lahko poslužil zoper svoje zatiralce. Tudi pravice zatiranja nekulturnih afričanskih narodov ni nikdar priznal, brezobzirno je zaradi tega vedno pobijal nemško kolonialno politiko.

Tako je sedemdesetletnica Beblova res radosten dan ne le za nemški proletarijat, temveč za zavodno delavstvo vsega sveta, ki želi sebi dobro, želeče Avgustu Beblu na današnji dan iz vsega srca še mnogo, mnogo let!

* * *

Avgust Bebel je bil rojen dne 22. februarja 1840. v Kelmorajnu (Köln).

Izučil se je za strugarja in se je že v mladih letih zanimal za delavska vprašanja. Leta 1860. je prišel kot pomočnik v Lipsko. Tam se je seznanil z raznimi agitatorji, ni pa še prišel v socialno-demokratski krog. Njegova največja želja je bila takrat, postati samostalen. To mu je delalo velike težave, zakaj Saško je pač leta 1863 vpeljalo obrtno svobodo, toda on je v Lipskem veljal za inozemca in si je moral šele za 150 tolarjev, kar je bilo v tistem času zanj mnogo denarja, kupiti saksonsko državljanstvo. Leta

Avgust Bebel

pravičen, da je priznaval zasluge, ki si jih je včasih pridobivala cerkev; s takim poštenim priznanjem so se potem klerikalci bahali, kakor da velja hvala vsemu sistemu; obtožujočo kritiko so pa previdno zamolčevali.

Polovičarski prijatelji socializma so radi Bebla predstavljali kot »ortodoksne« in »dogmatične« socialista, kot človeka torej, ki je prisegel na gotove nauke, pa potem slepo veruje vanje in oznanja kakor svete dogme. Tako pa more soditi le tista površnost, katere je v buržoaziji stokrat več

1864. je postal mojster in je moral kmalu izkusiti vse gospodarske bridkosti tega stanu, tembolj, ker so ga drugi mojstri sovražili zaradi njegovih poizkusov, izboljšati svojim pomočnikom položaj. Dajal jim je nekoliko boljšo plačo in delali so pri njem pol ure manj, kakor pa pri drugih mojstrih. Brez kapitala je bilo že tedaj skoraj nemogoče izhajati. Ko so pa podjetniki izpoznali njegovo delovanje med delavstvom, kjer je leta 1865 postal predsednik lipskega delavskega izobraževalnega društva in član stalnega odbora nemških delavskih društev, so dosegli, da se je njegova delavnica skoraj bolj kotirala.

Še hujše je postalo v letih 1870 in 1871, ko vsled vojne skoraj ni bilo dela. Pozimi sredi vojne je prišel v preiskovalni zapor, kjer je sedel 102 dni. V tem času je delo popolnoma usahnilo.

Že leta 1867 je bil Bebel v okraju Glauchau Meerane izvoljen v tedanji severonemški parlament, leta 1871 pa v novi nemški državni zbor. Od leta 1869 je bil sotrudnik lista »Der Volkstaat« v Lipskem.

Po končani vojni so se gospodarske razmere izboljšale. Milijarde, ki so prišle iz Francije v Nemčijo, so dajale nekaj časa tudi malim obrtnikom zaslužka. Zato so se pa poostriili politični boji. Bebel si je bil že priboril socijalno-demokratsko izpoznanje. Javno je že izražal svoje simpatije za pariško »Komuno« in z vso svojo zgovornostjo je kritiziral Bismarkovo politiko, zlasti pa, da je Franciji vzel Alzacijo in Loreno. Zaraditega nastopa je bil obtožen veleizdaje in lipsko porotno sodišče ga je dne 26. marca 1862 sočasno z Liebknechtom obsodilo na 2 leti trdnjave; dne 6. julija je pa dobil še 9 mesecev ječe radi razžalitve nemškega cesarja. Dvaindvajset mesecev je odsedel v trdnjavi Hubertsburg.

Pozneje so ga nemška sodišča še večkrat preganjala in vsega skupaj je v nemških ječah preživel blizu 5 let. Te čase je vedno rabil za pisateljska dela, odnosno za pisateljske priprave. Leta 1889 je popolnoma opustil kupčijsko življenje ter se je popolnoma posvetil pisateljevanju, radi česa se je tudi leta 1890 preselil v Berlin.

Najbolj znana je njegova v nešteti jezikih razširjena knjiga »Žena in socijalizem«. Izmed njegovih važnejših del je omeniti sledeča: »Nemška kmečka vojna z ozirom na najvažnejša socijalna gibanja srednjega veka«, »Krščanstvo in socijalizem«, »Mohamedansko-arabska kulturna doba«, »Nedelj-

sko delo«, »Charles Fourier«, »O položaju pekovskih delavcev« itd. Njegovo zadnje delo so spomini, ki jih je izdal v dveh knjigah pod naslovom »Iz mojega življenja«. Njegova »žena« je doživela petdeseto izdajo.

*

Iz raznih dežel in krajev so se poslale Beblu brzojavne in pismene čestitke. Tudi jugoslovanska socijalno-demokratska stranka v tem ni zaostala in poslala je Beblu brzojavno čestitko k sedemdesetletnici.

Socializem posameznika.

Abditus:

(Dalje.)

Socijalizem zahteva torej poleg gmotnega preobrata tudi duševni preporod posameznika. Duševni preobrat kot važen pripomoček za splošni družabni preobrat, ki je mogoč šele takrat, ko je družba ekonomsko in duševno zrela zanj. Socialni preobrat je tedaj dvojen: Družabni in individualni. Brez tega harmoničnega hotenja socializem ni popoln.

Zato pa nihče ne more biti enostranski in zahtevati socialne revolucije samo od onih, ki uživajo sadove kapitalistične nadprodukcije, temveč duševni preobrat v socializem je odvisen v prvi vrsti od tistih, ki jih naj socializem zastopa.

S tem preobratom je dan pogoj do boljšega socialnega in družabnega razumevanja potreb socialnih celot. Socialna zakonodaja n. pr. temelji na tem duševnem preobratu posameznika, ki prihaja tako samizsebe do veljave.

Ta duševni preobrat v socializem pa daje tudi možnost razumevanja, da je socialna krivica le človeško hotenje vladati nad svojim bližnjim.

III.

Pogostoma lahko čujemo trditev, da je vsakdo socialist, ki stremi za tem, da si izboljša svoj gmotni položaj.

Ta trditev je seveda napačna. Napačna že vsled tega, ker moram imeti vsaj svoj lastni nazor o tem, kakšna naj bi bila družba, ki je socialistna. Preje že sem formuliral stavek: Vsak je socialist, ki stremi za tem, da se podružabijo produkcijska sredstva, kot vseobče dobro.

In še več.

Spominjal se je, ko je še kot deček tekal po domači vasi, po poljih in livadah; ob potoku se je igral in napravljaj mline. V gozdu se je veselil ptičjega petja in ležec v mehkem mahu sanjal o lepi bodočnosti.

Prišli so resni dnevi. Ker oče ni bil premožen, je moral zgodaj med tuje ljudi, da si zasluži svoj kruh. Učil se je rokodelstva in v tem času prestal dosti glada in zausnic.

Ko je postal pomočnik, se je podal na potovanje. Obhodil je mnogo dežel. Dokler je bil še mlad, so ga povsod radi sprejemali v delo, ko je pa prihajal vedno starejši, so se ga že branili in težko mu je bilo dobiti dela. Nazadnje se mu je vendar posrečilo dobiti stalno delo, s katerim si je prislužil komaj pičlo hrano in stanovanje in najpotrebnejšo obleko. A kaj je hotel! Zadovoljen je moral biti, da ga mojster ni pognal po svetu. Mojster tega seveda ni storil iz človekoljubja, temveč le iz lastne koristi. Kje naj zopet dobi cenega delavca, če odpusti starca. Ta je delal dolga leta pri istem mojstru in se z velikim trudom preživljal, dokler ni popolnoma onemogel. Ko je videl mojster, da starec ne more več opravljati svojega dela, ga zapodil na cesto, čeravno mu je precej pogosto obetal, da lahko pri njem ostane do smrti.

Bil je zopet na potovanju. Ker ga nikdo ni maral sprejeti, se je napotil v domovino,

Socialist, ki stremi le za gospodarskim in administrativnim preobratom današnje družbe, ker je on sam gospodarsko onemogel, samo zaradi lastnega gmotnega položaja, je socialist samo napol. Zakaj izboljšajte temu človeku njegovo družabno stališče na kakršenkoli nesocialistični način in zavrgel bo brezobzirno svoje dosedanje družabno načelo. Omogočite na priliko takemu socialističnemu delavcu, da gmotno pridobi s tem, da kazi stavko, in storil bo to nemudoma. Ali dajte mu priliko, da si izboljša svoj položaj s tem, da izda ali ogoljufa svoje tovarise, in ne bo pomišljal dolgo.

Zato ima Tolstoj prav, ko pravi:

»Srečamo civiliziranega ali navadnega, neomikanega delavca. Omikani delavec ne veruje v Boga in v njegovo postavo, ampak on pozna Marxa, Lasalla in zasleduje delovanje Bebla in Jaurésa v parlamentih; ima krasne govore o nepravilnosti, o prilastitvi zemlje, produkcijskih sredstvih, eksistenci dedovine itd.

Neomikani delavec pa ne pozna sicer nobenih teorij in veruje v trojico, izveličanje itd., a je ravno tako ogorčen proti zemljiškim posestnikom, kapitalistom ter ima ves vladajoči red za nepravilen. — Omogočite pa tema delavcema, omikanemu kakor tudi neomikanemu, da svoje stanje izpremenita s tem, da vstopita k kapitalistu v službo za visoko mezdno, ali da si kupita zemlje in si vstvarita delavnico z mezdnim delom in 999 od tisoč jih bo to storilo brez obotavljanja in bodo svoje zemljiške pravice ali pravice svojih delodajalcev bolj vneto zagovarjali, kakor rojeni zemljiški posestniki in kapitalisti.

V socialnih gibanjih se toraj socialna zavest vse premalo poudarja, vsled česar je premnogokrat socialni razvoj enostranski in nepopoln. Novega življenja, ki ga zahteva stara družba z ene in socializem z druge strani, ne bomo pričakali, dokler posameznik ne izpozna potrebe svojega preporoda. Ne samo gmotnega, tudi duševnega preporoda! Načelo, da je sleherni dolžan dati družbi — državi, narodu, — to, kar se od njega zahteva, in po svojih individualnih zmožnostih tudi več, mora prodreti.

Človek pa, ki hoče preporod družbe, ima dolžnost živeti najprej sam v mejah načela, ki ga za dobro izpozna. Vem, da pritisk današnje ekonomične organizacije v 90 slučajih izmed sto tega ne pripušča, a to ni nikaka opravičba, da bi vsaj v onih desetih slučajih ne napravil tega, kar sam

TUJEC.

(Spisal F. S. Milovan.)

Bilo je pozno v jeseni. Mrzel sever je pihal po golih poljih in travnikih in moril zadnje jesenske cvetke, ki so se še tu in tam nahajale. Vsa narava je bila odeta z enolično otožno odejo. In kakor da bi tudi solnce žalovalo nad otožnostjo prirode, je skrivalo svoje obličje za gostimi, sivimi oblaki. Ptice so večinoma tudi že odlele proti jugu, in ničesar ni bilo, kar bi razvedrilo človeka in mu odganjalo otožne misli.... Vse je pusto in žalostno.... Nobenega živega bitja ni videti daleč naokoli — in vendar....

Gori po klancu se ziblje sključena človeška postava. Siv starček v obnošeni obleki, raztrganih čevljih s culico na hrbtu in palico v roki hodi z velikim trudom svojo pot. Mraz mu pretresa odrevenele udé in videti je, da se težko bojuje proti vetru in mrazu.

Dospel je do vrha. Onemogel slabosti in velikega truda in sedel na kamen ob cesti in mél otrple roke.

»Oh, kako težavno je, se klatiti po svetu,« je vzdihnil. »In na stara leta.« — Globoko se je zamislil....

Porajali so se mu spomini na davno preteklost, na krasne dni zlate mladosti. Tem so se pridružili spomini skrbi in truda polnih let....

dasiravno je že komaj hodil. Po dolgem trudu je prišel iz daljne tujine v domačo vas. A kako so ga tam sprejeli? Bil je včeraj tam. Nikdo ga ni več poznal in ko se je razodel staremu Juriju, ki je živel svoja stara leta v občinski ubožnici, se je ta le še komaj spominjal starega znanca.

Starec je hodil od hiše do hiše, pa nikjer ga niso hoteli sprejeti. Konečno pride do velike, lepe hiše, na kateri mu je kazala črna tabla, da je tu občinski urad. Vstopil je. — Sprejel ga je sam župan, a nikakor ne ljubeznjivo. Ko je zvedel, kdo je tujec, se je razsrdil in ga pognal iz hiše rekoč: »Idi, odkoder si prišel. Takšnih potepuhov ne rabimo pri nas.«

Starec je še enkrat skušal preprosi župana, a vse zastonj.

»Če se na mestu ne pobereš, te s psi zapodim iz vasi. Ves čas se klatiš okrog, na stare dni pa prihajaš k nam.«

V dno dušo so zabolele starca te besede. Ali se ni trudil svoj živ dan vedno le za druge? In sedaj ko je popolnoma izžet, ga pa poganjajo po svetu in ga psujejo.

Počasi in popolnoma potrj je odšel iz domače vasi. Niti prenočišča mu niso privoščili. Navdajal ga je srd proti vsemu človeštvu. In vendar je to noč še našel zavetje. —

s svojim delom in mislimi zahteva. To je tem lažje, ker se načela življenja, po katerih naj se posameznik ravna, ne dajo naučiti in ne šablonizirati, temveč so le naraven plod izkustev življenja posameznika. To nas čisto naravno vodi do tega, da rešujemo svoje prepričanje tudi v vsakdanjem dejanju, ne oziraje se na modo mase.

Ta individualizem zahteva etike. Etični moment socializma pa je danes še zelo zanemaren. In vedno bolj se čuti potreba socialne etike, ki jo nujno zahteva in tudi potrebuje socialno čuteče in misleče človeštvo. To že vsled ureditve razmerja med dolžnostjo in pravico.

V socialni etiki, ki naj tudi omogoči socialno pravičnost, temelji velik del socialnega vprašanja in v njeni pomanjkljivosti tiči veliko socialno zlo.

Do socialne etike pa drži ena sama pot: Splošna socialna naobrazba.

(Dalje prihodnjic.)

Bankerot nacionalnega strokovnega gibanja.

Od tistega trenutka, ko se je pojavilo močno moderno delavsko gibanje s smislu razrednega boja, je ono povzročalo podjetništvu vedno večjih skrbi in skušalo to močno kulturno gibanje spraviti v malo-meščanski tir. Podjetništvu se je seveda zdelo najpripravnejše zaječiti to gibanje s tem, da je zaneslo vanje meščansko politiko in je s tem upalo izpodbiti predpogoje razrednih interesov. Tako smo prišli končno do tega, da se je v Avstriji prebudil na novo nacionalni šovinizem, da so poleg klerikalnih podreptikov, krščanskih socialcev pričeli tudi narodnjakarji vseh vrst z takozvanim narodnim delavskim gibanjem. Posebno drastično se je to pokazalo na Češkem in tam smo tudi prvič videli neskončno ljubezen podjetništva za svoj narod, ki so jo dokazovali s tem, da so kar trumoma pristopali k narodnim delavskim organizacijam in jih preplavili ne samo s člani temveč tudi z gmotnimi sredstvi. Vsem nam so še živo v spominu časi, ko je severno-češko nemško-nacionalno podjetništvo, z najhujšim terorizmom sililo svoje delavce v te, od podjetništva vzdrževane delavske organizacije.

Ravno to nasilje je pa bilo vzrok, da so zavedni delavci takoj spoznali, kam pes

Zunaj vasi, tik gozda je borna bajtica, v kateri sameva stara Liza, znanka iz mladih let. Ta ga je sprejela pod streho in delila z njim svojo borno večerjo. Za zajutrek mu reva razun koščka kruha ni imela ničesar ponuditi. A bil ji je iz srca hvaležen tudi za to darilce, ker je vedel, da mu daje blaga ženica kar premore. Kar ni mogel najti pri premožnih, je našel pri revežu.

Zjutraj se je zopet napotil po svetu. Domačija nima zanj koščka kruha, nima prostorčka, kjer bi zatisnil trudne oči. — Zares britki spomini... Milo se mu stori... Trdosrčni prevzetneži ga preganjajo, reve pa ga sprejemajo... Še so dobri ljudje na svetu — a malo jih je — in le med reveži... Posilil ga je spanec...

* * *

Drugi dan so našli starca mrtvega ob poti. Našel ga je poštni sel, ki je bil obenem občinski sluga. Naznanil je novico občinskemu uradu. Ko župan to sliši, zarobanti rekoč: »Sedaj pa bomo imeli še sitnosti s tem potepuhom. Ali ni mogel malo dalje iti, da bi vsaj v drugi občini umrl.«

Na zadnji poti sta spremljala tujca le stari Jurij in Liza.

Da, še so dobri ljudje na tem svetu, a ne med premožnimi...

taco moli, in viden pečat izdajalstva, ki ga ni bilo mogoče zbrisati raz čela, je povzročil, da vzlic vsemu pritisku, to gibanje ni doseglo nikoli onega upliva, ki je predpogoj uspešnemu delovanju. Tako neumen ni bil niti najnaivnejši indiferent, da bi ne spoznal protislovja v narodno delavskih organizacijah, ki so jih snovali in gmotno vzdrževali podjetniki, in katerim naj bi se pozneje postavile po robu in zahtevale zboljšanj za svoje člane. To bi seveda pomenilo gmotno žrtv podjetnikov. Za tako neumne noben pameten delavec ni mogel smatrati podjetnike, da bi si gada gojili na lastnih prsih, pač pa je delavstvo takoj spoznalo nevarnost nastavljenih zanj in je tej nevarnosti tudi obrnilo pravočasno hrbet.

Narodnjakarska infamija je doživela poraz na celi črti in to potrjuje moč, ki je o stvari gotovo najbolj poučen in ki sedi, ne samo v osredni komisiji nemških društev delojemalcev, temveč je tudi prvi predsednik „državne zveze nemških železničarjev“, namreč gospod Ferdo Ertl.

Ta gospod piše v svoji brošuri „Über die Hürden“, da je bilo narodnjaško delavsko gibanje doslej popolnoma brezuspešno in da v takih razmerah niti misliti ni na daljni razvoj gibanja. To trditev utemeljuje s tem, da je bilo to gibanje otežkočeno radi tega, ker so meščanske narodne stranke imele nanj preveč vpliva in je stalo pod njih jerobstvom. Gospodu Ertlu je namreč popolnoma jasno, da je nemško-nacionalna stranka zmes najrazličnejših interesov, ki so včasih v največjem protislovju. Zato predsednik nemško-nacionalne strokovne zveze glede velikega upliva, ki ga imajo agrarci na nacionalne, dobesedno tako-le govori:

„..... Njih razred nima toliko smisla za blagostanje naroda, da bi uvaževal, da so oni posestniki največjih podjetij in da toraj oni v prvi vrsti potrebujejo, da se pospešuje industrija. Ta pa zahteva poleg dobre trgovske politike, ki pospešuje in podpira izvažanje, tudi še povzdigo konkurenčne možnosti, katere predpogoj je le nizka produkcijska cena. Te cene so pa le tedaj lahko nizke, če je poleg proizvodne delavne moči nizka tudi razpečava. Delavne moči pa ne morejo biti nizkih cen, če je življenje drago. Nizke cene življenjskih potrebščin, se imenuje kot splošno sredstvo, ki bo pomagalo naši industriji na višek. Če bi nam pa agrarne zveze s tem ovirale, da bodo na ta način propadali oni sloji, katere oni zastopajo, potem ne pojdemo po odgovor k veleposestnikom, ki se sami imenujejo agrarce, temveč k kmetu, konzumentu, in k obrtniku, kateri vsi ravno tako rabijo nizke cene živil in družih vsakdanjih potrebščin, kakor delavec....“

Gospod Ertl toraj z nami soglašja, da interesi delavstva nimajo zaslombe v meščanski politiki, toda je mnenja, da bi se to z vpeljavo splošne volilne pravice predurčilo in pravi na strani 11 svojega spisa:

„..... Takrat (pred volitvami) je mislilo več naših vodilnih mož, med njimi jaz sam, da bo mogoče meščanske stranke socialno radikalizirati in demokratizirati....“

Pa tudi ta nada se je izjalovila in zato gospod Ertl žalostnim srcem konstatira:

„... Vendar delavstvo ne sliši ničesar o pospeševanju svojih socialnih zahtev; da bi se pa družabno zbliževalo z meščanstvom, zato mu primanjkuje časa in tudi sredstev.“

Z vseh teh dejstev funkcionar nemško-nacionalne strokovne zveze posnema, »da se od delavca vendar preveč zahteva, če se ga pripozna enakovrednim samo pri raznih volitvah, ker to diši po nekaki milosti.«

In ker je to spoznanje prodrlo »ne samo pri manualnem temveč tudi pri duševnem delavcu, je isto povzročilo glas do meščanske politike med njimi«. To je ravno vzrok, da delavci v masah zapuščajo svoje organizacije. Priti temu v okom bi se po njegovem mnenju moglo le tedaj, če bi nemško-nacionalne organizacije ustanovile

svojo lastno stranko in bi se odcepile od nadzorstva in vpliva oficijelne nemško-narodne stranke.

Mnenje gospoda Ertla se je tudi na zadnjem kongresu nemško-nacionalnih strokovnih organizacij v Pragi vpoštevalo in z večino glasov sklenilo osnovati lastno politično nemško-nacionalno delavsko stranko.

Vsa zadeva je v toliko zanimiva, ker jasno dokazuje, da so razredni interesi vendar močnejši, nego idealistična zmes pojmov, ki je pomešana z meščansko demagogijo. Gosp. Ertl in njegovi tovariši so bili morda poštenejši nego je to ljubo nacionalni demagogiji. Iz treznega spoznanja nemško radikalnega vodje strokovnih organizacij je pa v prvi vrsti jasno posneti: da je fraza o nacionalni jednoti, s katero se na političnih shodih dela voda, jednaka onemnu strahu, ki je v sredi votel, okrog kraja ga pa nič ni in da takoj zgine, če pride v dotiko s socialnimi dejstvi.

Ne more se delati proletarske razredne politike, če se strokovno pošteno opravlja delo sedajnosti, ne da bi se prišlo v konflikt z interesi buržoazije.

Gospod Ertl in njegovi tovariši v dunajski zvezi seveda mislijo, da bo to mogoče, če se nacionalno delavsko gibanje osamosvoji. S tem pa zgubi nacionalno strokovno gibanje vsako vrednost in postane igrača brez vsake realne podlage. Gosp. Dr. pl. Stransky je napravil začetek, ko je odklonil vsako intervencijo za „državno zvezo nemških železničarjev“, zaradi tega, ker je baje predsednik te zveze puntar. „Nemškoradikalna korespondenca“ je seveda tudi to početje proklela. Če se toraj gospodu Ertlu posreči nacionalno delavsko gibanje očistiti in ga odstraniti od meščanskih elementov — seveda če se že prej njega, kot hujškača ne bo postavilo na ceto — petem je dosegel samo to, da bo v bodoče nacionalno gibanje še bolj brezpomembno nego je bilo doslej.

Izven velikega modernega razreda delavskega gibanja in odtrgana od svojih meščanskih protektorjev bo nova stranka, brez zaslombe in moči, toraj tudi brez vsakega vpliva v političnih in gospodarskih vprašanjih. Delavsko gibanje na nacionalni podlagi mora končati v notranjem protislovju, ker skuša razredne interese zastopati tam, kjer mu manjka razredne jednote, toraj moči za resna dejanja. Zato je tudi spoznanje, ki ga gosp. Ertl pridiguje, le polovičarsko in ravno zato in mora začetek novega preporoda nacionalističnega strokovnega gibanja, temveč začetek popolnega bankerota.

To kar smo tukaj napisali glede nemško-nacionalnega delavskega gibanja, velja v polni meri tudi za naše razmere in če postavimo mesto imena Ertl, Dr. Mandič, potem smo opisali vrednost slovensko-narodnega delavskega gibanja tako, kakor ga je v resnici ceniti.

Železniški minister — ljudski gospodar.

Pred kratkim so se gospodu železniškemu ministru predstavili zastopniki združenih organizacij, kakor smo že poročali in o tej priliki je gosp. pl. Wrba označil tudi svoje mnenje o vzrokih draginje. Ko se je namreč poslanec sodr. Tomschik, skliceval na vedno naraščajočo draginjo, je gosp. pl. Wrba dejal, da je to posledica povišanj plač, ki smo jih opazovali v teku zadnjih let, kajti posledice in vzroki si vedno sledé.

To mnenje gosp. železniškega ministra je vsekakor uvaževanja vredno, tembolj ker označuje pojmo tega gospoda o važnem gospodarskem vprašanju in ker je to mnenje prevladujoče v vrstah podjetništva. O vsakej priliki se namreč trdi, da so višje plače vzrok večje draginje in meščansko časopisje se trudi na vse načine, to mnenje v javnosti okrepiti. Ta trditev je pa brezprimerna laž

in sicer radi tega, ker vendar plače gotove skupine delavcev ne morejo biti odločilne pri nastavljanju cen. Dokaz temu je, da se tudi druge potreščine, kakor meso, premog, mleko i. t. d., podražujejo, brez da bi ob enem zahtevali tudi delavci višjih plač, še manj pa da bi jih dobili. Ko se je leta 1848 vpeljal na Angleškem deseturni delavni dan, so tudi tam nastopali vsi oficijelni ekonomični govorniki proti tej uvedbi, postavljali so to skrajšanje delavnega časa kot povod velikemu ekonomičnemu preobratu in pro-rokovali, da bo ta preuredba zadala angleški industriji zadnji udarec. Trdilo se je, da je ravno dvanajsta ura tista, ki vzdržuje podjetništvo in mu omogočuje nekoliko dobička, da sploh lahko životari. In kaj je bila posledica? Naraščanje temeljnih plač tovarniških delavcev, vedno nižje cene izdelkov, čudoviti razvoj izdelovalnih sil in razširjanje prodajalnega okrožja za izdelke, kakor nikoli prej. Če bi bila ideja naših nasprotnikov glede določene množine plač, glede določene množine izdelkov, glede določene stopnje izdelovalnih sil dela, glede določeno in večne volje kapitalistov in vseh njih gotovosti in prekovrednosti opravičena, potem bi morala biti prorokovanja meščanskih ekonomov iz leta 1849 za Angleško strah brez konca.

Poleg tega je bilo pa še opazovati od leta 1849 pa do 1859., da so tudi poprečne plače kmetijskih delavcev napredovale za 40%. O tem dejstvu namreč poroča gosp. *Karton*, ki se je s stvarjo pečal in si v svrhu tega dela poskrbel potrebne autentične dokumente od 100 kmetov in 12 škotskih ter 25 angleških grofij.

Po mnenju meščanskih ekonomov bi morale, z naraščajočimi plačami industrijskih delavcev v letih od 1849 do 1859, naraščati tudi enako grozno cene deželnih pridelkov. Kaj se je pa v resnici zgodilo?

Vzlic ruski vojni in poznejših neugodnih letin od leta 1854 do 1856, je povprečna cena pšenice, ki je glavni produkt Angleške, padla od 3 funtov šterlingov pri kvartu, to je cena, ki jo je imela v letih 1838 do 1848, na 2 funta 10 šilingov pri kvartu v letih 1849 do 1859, to je enako 16% znižanja cen le pri pšenici. V ravno tistem času so pa narasle plače kmetijskih delavcev za poprečno 40%. *Karol Marks* je imel toraj popolnoma prav, ko je dejal pri nekem predavanju generalnega sveta internacijonale:

Če opazujemo blago kot vrednost, potem je opazujemo izključno pod splošnim obzorjem vsvarjenega, gotovega, in že hočete, »kristaliziranega družabnega dela«. Nadalje je dejal: »Delo ima vrednost, ker je kristalizacija družabnega dela«.

Če računamo menjalno vrednost blaga, potem moramo k množini zadnjega dela prišteti še prvotno delo, ki se je pozabilo pri surovini blaga, ravno tako tudi delo, ki se je vporabljal pri izdelovanju, orodja, strojev i. t. d. kateri so se razbili pri onem delu.

Vse to je pa zopet odvisno od naravne razpenjalne moči, od spretnosti pri delu posameznih narodov in od izdelovalnih sil dela. To so naravni pogoji dela, kakor plodnost sveta, stanje žetve, rudokopov i. t. d. potem napredujoče zboljšanje družabnih delavnih moči, kako se jih izrablja pri produkciji v večji meri, koncentracija kapitala in kombinacija dela, delitev dela, strojev, zboljšane metode, vporaba kemičnih in drugih naravnih sil, pogostitev časa in prostora, vporaba obratnih in transportnih sredstev kakor še vsa druga podjetja, potem katerih se sili veda naravnih moči v službo dela in družabni ter korporativni značaj, ki omogočuje razvoj dela. Čim večja je produktivna moč dela, tem manj je treba dela za določeno množico proizvodov, toraj tudi tem manjša vrednost proizvoda. In čim manjša proizvodna moč dela, tem več dela se vporablja za enake množine proizvodov, tem večja toraj njih vrednost. Svoje predavanje je zaključil sledeče:

Prvič: Splošno naraščanje plač bi povzročilo padanje dobičkovnih obrokov (Pro-

fitrate), v obče bi pa ne vplivalo na cene blaga.

Drugič: Splošna smer kapitalističnega proizvajanja je, ne dvigati povprečno normalno plačo, temveč jo zniževati.

Iz tega lahko razvidimo, da se cene blaga ravna po okoliščinah; ravno tako je pa tudi dokazano, da je plača tem višja čim krajši je delavni čas. In kolikor boljše so delavci plačani, toliko večja je njih kupovalna moč, toraj tudi boljše za trgovce, ker delajo boljše kupčije z dobro plačanimi delavci, med tem ko slabo plačani delavci sploh ne morejo ničesar kupovati.

Obrtni nadzornik *Astori* v Trentu, kateri je svoječaso bival na Angleškem, je dejal nekoč pri nekem posredovanju med delavci in podjetniki:

«Angleški delavec je pač najbolje plačan delavec na svetu, on je pa tudi najspodobnejši in zato lahko Angleška konkurira z vsem svetom».

Tajnost pri tem je pa namreč to, kar meščanska ekonomija zamolči: podjetnik plača delavcu čas, ki je za napravo blaga potreben in nič več. To se pravi, plača ga prama vsakokratnemu tehničnemu razvoju. Če se ta čas, vsled vedno se razvijajoče tehnične izpopolnitve, krči potem ne dobi delavec, *prostovoljno* večji del plodnosti svojega dela, nego nasprotno, on se mora bojevati s pomočjo svoje organizacije za istega.

Potrebno je toraj, da si o tej priliki tudi stavimo vprašanje, kako bi bilo s kulturnim razvojem človeške družbe, če bi bilo delavcem vse eno, *kako* se dobiček njih dela razdeljuje, in če je svota, ki jo dobivajo v podobi plač v pokritje svojih človeških potrebščin, večja ali manjša? Če dobi delavec po težkem boju višjo plačo in če je potem cena dotičnih proizvodov poskočila, kar se gotovo tudi večkrat zgodi, potem ne moremo govoriti v naravnopotrebnih prikazih, ki se pojavlja na podlagi določenih zakonov, temveč je to posledica samovoljstva kakega kartela, katerega smoter je vzdrževati neko vrednost. K temu se še pridružuje neprestano poviševanje zemeljske rente, ki pred vsem povzroča, da ravno v velikih mestih stanarina v zadnjih letih vedno narašča. Ker so si pa posedujoči sloji v državi zagotovili tudi politično moč, zato jim je lahko, potem *colnin* in *davkov*, ki jih nakladajo na splošne potreščine, odrti vse na brezpravne mase, kar tudi pospešuje draginjo. Na ta način je prav lahko mogoče, da pod vsemi temi vplivi, svota priborene višje plače takoj zopet izgine in poleg tega še pod pretvezo, da »dobri podjetnik« ni imel druge pomoči, nego to da je povišal cene. Da je našla domača ekonomija, ki smatra delavsko plačo onim faktorjem, ki določajo cene blaga, svojih zastopnikov tudi v vladnih krogih, to je tipično za podjetniško državo.

Gospodarstveni predpogoji delavskega vprašanja.

I.

Noben zgodovinski dogodek ni toliko vplival na pogoje človeškega obstanka in jih tako temeljito spremenil, kakor je to povzročil tehnični napredek devetnajstega stoletja. Velikanski korak, ki ga je napravila doba strojev v vseh gospodarstvenih ozirih, je bil pomembnejši od vseh, v prejšnjih dobah storjenih. Niso se izčrpale skrivnosti, katere pridržuje moderna veda našemu spoznanju, in moči, katere nam narava še prikriva, vendar se nahaja s pomočjo vseh dosedaj znanih sil pospeševana izvajalna zmožnost na jako visoki stopinji.

Če hočemo spoznavati in ocenjevati moderno delavsko vprašanje, se moramo ozirati v prvi vrsti na velikanske uspehe, ki nam jih je pripravila tehnika v zvezi z razširjenim naravoznanstvom. Kakor nam je znano, je gospodarski sestav družbe po *Marksu* »realna podlaga na kateri se vzdiguje vsa istočasna ideologična zgradba«. S tem je *Marks* napovedal boj vsem ideo-

logičnim zmešnjavam zapopadkov svojega časa. Ljudje, ki so se poprej smatrali za povzročitelje in voditelje vseh važnejših zgodovinskih dogodkov in sprememb na državnem in gospodarskem polju, so se izkazali bolj in bolj le kot orodje zgodovinsko neodvrljive potrebe. Temu zgodovinskemu pomenu je prištevati tudi vstop evropske buržoazije v politično gospodarstvo, ako hočemo prav razumeti proletarsko gibanje, ki je nastalo iz buržoazijske družbe, kot neodvrljiv, zgodovinski in gospodarstveno potreben pojav. Emancipacija meščanstva, ki se je pojavila vsled velike francoske revolucije, je našla pogojev za nadaljni razvoj in notranje utrjevanje.

Na vprašanje po bogastvu, ki je že takrat v rokah posameznikov bilo predpogoj kapitalističnega proizvajanja, je odgovoril *Marks* z dokazom dvoje vrste kapitala, ki ga je srednji vek prejel od starega veka, namreč: oderuški in trgovski kapital. Trgovski promet se je močno razvil že pred križarskimi vojskami in vsled tega je narasel trgovski kapital v rokah posameznikov, tako, da se je celo plemstvo odločilo zateči se k »nečastnemu delu«. Toda oderušstvo in trgovina nista bila edina vira, iz katerih je izviralo bogastvo, ki je bilo važen predpogoj nove dobe meščanskega gospodarstva. *Marks* je izvrstno označil »prvotno akumulacijo« sledečimi besedami:

Odkritje zlato- in srebrnosnih dežel v Ameriki, zatiranje in zaslužjevanje domačega plemena, katerega se je pošiljalo v rudnike; osvajanje in izkoriščanje *Vzhodne Indije*, spreminitev Afrike v krajino za trgovinski lov na črnokožce, so začetki kapitalistične proizvajalne dobe. To so bili glavni pogoji prvotne akumulacije. Tem je takoj sledil trgovinski boj evropskih narodov, katerih bojišče je bilo razširjeno po vsej zemlji. Ta boj se je začel z odpadom Nizozemske od Španije, se razširjal do velikega obsega v angleški protijakobinski vojski in nadaljeval v vojskah proti Kitajski radi opija itd. Razni momenti prvotne akumulacije se razširjajo v časovni vrsti večalimanj na Španijo, Portugalsko, Nizozemsko, Francijo in Anglijo. V Angliji so se koncem 17. stoletja osredotočili v kolonijalnem davčnem, varstveno-carinkem sistemu in v državnih dolgovih.

Način postopanja, s katerim je začela meščanska družba svoj razvoj, ni nikakor tako mirne in idilične naravi, kakor nam to slikajo meščanski ekonomski v svoji kratkovidni modrosti. »Marljiv in varčen, delavec« ki je premagal »lenega in zapravljivega delavca« in »častno« priboril svojo posest, je tudi tukaj le prazna bajka, izmišljena v namenu zavračanja upornega delavca k »pravi čednosti«.

Vsi ti predpogoji za razvoj zasebno-kapitalističnega gospodarskega reda, ki jih je *Marks* označil za merodajne, so dobili gonilno silo potom tehničnih in mehaničnih izboljšanj proizvodnih sredstev s pomočjo moderne vede. »Buržoazija ne more obstajati brez trajnega prevrata glede proizvodnih sredstev, oziroma razmer na gospodarskem polju. Vedni prevrat v proizvodjanju, nepretrgano omajevanje družbinskih razmer, vedno vznemirjenje in gibanje je značilno za buržoazijsko dobo«. S temi besedami jasno označuje »komunistični manifest« stremljenje nove družbe.

S spremenjenimi tehničnimi pripomočki so bili k poginu obsojeni celi razredi ljudstva in pojavile so se nove skupine in socijalne razdelbe. Zelo jasno se kažejo ti pojavi v Nemčiji. Od l. 1840 naprej je začela parna moč izvajati svoje revolucijonarno delovanje. L. 1840 je bilo v rabi le 634 parnih strojev 12.278 konjskimi silami, ki so nadomestili 257.838 človeških moči. 35 let pozneje se je vporabljevalo že 35.684 parnih strojev, vi so opravljali delo 52.909.663 ljudi. Najjasneje se nam kaže razvoj v tkalski obrti. Že izza starih časov je v Nemčiji vse predlo. Predenje je

bilo v svojem primitivnem načinu eden glavnih poslov nemškega prebivalstva. Iz najdba predilnega stroja je provzročila velikanski prevrat v tej stroki. Strojna preja ni le mnogo cenejša, temveč tudi finjša in enakomernjša od ročne preje. Vrhutega se je pa že v začetku na predilnem stroju opravilo petstokrat več, nego na kolovratu. V tem dejstvu je že podlaga za takratni rapidni propad predilstva. Schmöller piše v svoji »zgodovini nemške male obrti«, da je vsled gladu podleglo mačuhu na tisoče predilcev. Tudi na tkalsko obrt je vplivalo dejstvo, da se je Anglija že prej in močnejše razvila v industrijalno in tehnično državo, katera je razpošiljala svoje izdelke in na ta način otežkočila obstoj primitivne obrti. Blagu so se znižale cene in tkalsko rokodelstvo je propadlo. Vsled tega je okolo l. 1845 naraslo število pomanjkanje trpečih tkalcev, predilcev in belilcev na 120.000.

Gospodarski polom v tej stroki je povzročil tkalske vstaje, iz katerih je vzel Gerhard Hauptmann gradivo za svojo zgodovinsko dramo. Posebno v obrtnih krajih Langenbielau in Peterswaldau je po zgodovinskih poročilih bil naperjen srd tkalcev proti trgovcu Zwanzigerju, ker je plačal tkalcem za devet delavnih dni 32 srebrnih grošev.

Na to razdejalno dobo se oslanja dota veleobratniškega razvoja. V predilni stroki je Hargreaves iznašel predilni stroj s 16 do 18 vreteni. Zboljšan stroj je iznajdel Godwright; obe iznajdbi pa je združil Crompton v svoji »muli«. Na ta način se je vršila iznajdba za iznajdbo. Strojnim predilnicam so sledile strojne tkalnice. Velikega pomena za razvoj tkalske obrti je bila iznajdba mehničnega tkalnega stola. Uvedenje strojev v predilni in tkalski obrti je povzročilo popolnejše izdelovalne načine v belilnicah, barvarnicah itd. Marks pravi: »Prevrat proizvodnega načina v enem krogu industrije je povzročil prevrat v drugih krogih«. Za izdelovanje parnih in drugih strojev je trebalo strojev za le-teh izdelovanje. Da se more kovati in spajati velikanske mase železa, je treba velikih kladiv kovalnih in vrtnih strojev itd. Ta razvoj naravnih sil, ki jih je rabil kapitalizem v dosego gospodstva, ni bil omejen le na posamezna proizvodna polja. Osvojil si je proizvodnje vseh človeških potrebščin. Za popolno gospodarsko spremembo nam podaja Werner Sombart primere v svoji knjigi »Der moderne Kapitalismus« v kateri dokazuje, da v kapitalistični dobi vedno bolj izginja čas in obseg. Tako n. pr. je bilo treba za obdelovanje surovega železa v kovno železo, oziroma jeklo po prejšnjem načinu približno tri tedne, pri pudljanju dva in pol dni in po besemerovem načinu dvajset minut.

Strojenje je po starem načinu (v jamah) trajalo eno do eno in pol leta, strojenje v kadeh štiri do šest tednov, v električnih strojarnah pa le štiri dni.

Da je ta velikanski razvoj vplival na vse gospodarske stroke, je čisto naravno. Vzrok in vpliv sta pogoja vednih sprememb. Za oblikovanje modernega delavskega vprašanja in sredstva za njegovo rešitev so ti gospodarski predpogoji odločilnega pomena. Vzroke za to navedemo prihodnjič.

DOPISI

Z proge Št. Janž - Trebnje. — V »Dolenjskih Novicah« z dne 10. februarja t. l. citamo dopis, tičoč se Št. Janške železnice. V obče proti temu dopisu nimamo kaj oporekati, kajti prepričani smo, da se pri državni železnici ni še nikdar nič pametnega vpeljalo in da je treba vso javnost alarmirati, če se hoče doseči najmanjših, potrebam odgovarjajočih koncesij. V tem toraj popolnoma soglašamo z dopisnikom. Ne razumemo pa dejstva, da se pri

vsaki taki priliki rmešava tudi železničarje, ki imajo za odpravo nedostatkov ravno toliko, ali pa še manj vpliva, kakor dopisnik, tem manj, če je slednji v črni suknji, kar popolnoma opravičeno sumimo. Njegov »slok« namreč govori precej jasno in če se ne motimo, ga ravno ti »sloki« bole bolj nego neugoden rožni red Štjanške proge. Gospoda njegovega kalibra je namreč narejena, okolo kazati svojo moč, ki je le posledica ljudske neumnosti; ker se je pa za enkrat opekel, zato ta sveta jeza. Kakor smo že izjavili, nam ni niti na umu, da bi zagovarjali upravo železnice, ker jo tudi sami okrcamo o vsaki priliki. Nikakor pa ne moremo molčati, če se dopisnik spušča na polje, ki ga nič ne briga in če kaže svojo nprav v podobi **denuncijanta**. Če je imel dopisnik poštene namene, potem je stavek: »Železniško osobje pa prodaja dolgečas ali pa **popiva** po Trebnjem«, popolnoma nepotreben. Mi sicer poznamo dopisnikovo ljubezen do bližnjega, vžlic temu pa mu moramo zaklicati: **Sram te bilo!** Železniško osobje na tej železnici je najbolj izkoriščano v celém ravnateljstvu in opravlja 18 do 20-urno službo — kar je seveda mogoče le, ker se sam ne briga za svoje razmere. In če se mu ob taki službeni dobi oponaša kratek odmor, potem je to, malorečeno, **nesramno**.

Gospodje dopisnikovega kalibra bi seveda želeli, da počenjajo z železnico tako, kakor z ubogimi dolenjskimi kmeti, kakor kaže tudi znana afera o prestavljanju železniških mejnikov, in če to ne gre nemotljeno in brez posledic, potem je v Izraelu polom.

Srečovali bi Vam, da v prvi vrsti odstranite hrup iz lastnega očesa in še-le potem iščete prah v očesu svojega bližnjega. Če pa hočete imeti na Šentjanški železnici zdrave razmere, potem to lahko dosežete brez denuncijantstva v »Dolenjskih Novicah«; obrniti se boste seveda morali na drugo mesto. Toraj srečno pot in dober uspeh Vam žele »popivajoči« železničarji.

Ljubljana — državni kolodvor. — Ljubljanski državno-železniški delavci so naj-srečnejši ljudje, tembolj ker imajo razun pravice nositi krone na kapah če si jih sami kupijo tudi še takó človekoljubne očete, kakor so predstojniki Krašovec, Poka in Poljak. Ti gospodje nimajo druge skrbi, nego olajševati »svojim« delavcem in drugim uslužbencem življenje, kolikor je le mogoče. Najbolj seveda gledajo na to, da delavec obdrži elegantno vitko postavo, čeprav nima kaj nanjo obesiti, kajti dobro rejen delavec ni moderen. Zdrav kmetijski fant ki pride v skladišče k premogu ali pa na progo, ni modern, dokler so v njem še ostanki doma zaužitih žgancev in krompirja in predpogoj njegovega obstanka v železniški službi je, da se dá reformirati. Te posle oskrbujejo gospodje Krašovec, Poka in Poljak na popolnoma enostaven način. Novo ustoplega delarca dodelijo partiji, ki sestoji iz enega »Partieführer-ja« dveh »Vicepartieführer-jev« in treh »Aushilfspartieführerstellvertreter-jev«. Na ta način pride dobro rejeni fant kmetijskega obraza, kaj kmalu v srečni položaj, da zgubi pred vsem svojo rdečo barvo, ki ni elegantna in postane lepo bled, med tem ko se njegove kosti razbremene od nepotrebnega mesa in njegovo telo postane liki vitke gospodične. Da se pa zasu-gura obstoj reformirane postave, se postavi delarca v plačilni razred prebivalcev prisilne delavnice, da bi se morda ne spozabil in v svojo telesno škodo ne zavžil košček mesa ali četrt vina. Njemu in ohranitvi njegove reformirane postave pristojba namreč najbolj skledica rakov, v podobi fižola, za »pet ta zelenga« in prenočišče v skednjih, v obličju železniške proge, to pa zato, da ni potreba mučiti svojega rojstva kolenj po daljnih potih. Na ta način reformiran delavec je ideal gospodov načelnikov in o njegovi osodi odločajo oni sami. Da, celo tako človekoljubni so ti gospodje, da se

brigajo za stvari, ki jih sicer ne bold in prostovoljno zastopajo interese »svojih« reformirancev tam, kjer bi se po predpisih in določbah ministerstva imeli sami zastopati, to pa zgolj z dobrega namena, da se reformirane postave ne podrugajo in ne zgube elegantnih form.

Kakor se nam poroča, delavci s to secesionistično reformo niso posebno zadovoljeni, tem manj, ker se gospodje sami ne drže postavljenih načrtov. Tako se govori, da gospodje ne ljubijo partij z veliko predpostavljenimi in najrajše opravljajo službo v takih partijah, ki vsebujejo vse mogoče in nemogoče »vicate« v njih lastni osebi in se prav nič ne ogrevajo za dolge uradne ure, ker jim baje bolj ugaja v družbi nemških oficirčkov kontrolirati kakovost abstinentnih pijač, po ljubljanskih kavarnah, ki jih razlagajo razni Romer-ji, ali pa poskušati razne cvičke po prijaznih dolenjskih gorica, kar ima poleg drugih ugodnosti tudi to, da ne stane nič, oziroma, da se za take važne posle še lahko zaračuna dijete. Seveda to tudi ni brez žrtve in vsega priznanja vredno je prenašanje kosmatih mačkov po tako pošrtovalnih poslih, kakor so imenovani. Delavci seveda nimajo pojma o tako potrebnih reprezentacijskih poslih in zaradi tega je njih plača, po mnenju gospodov, neravnost horrendna, tembolj, ker se za ta denar dobi v Ljubljani nešteto šnopsarjev, toraj istih idealnih delavcev, po katerih streme razni Krašovci, Poke in Poljaki.

Ljubljana — južni kolodvor. — Na tej postaji v zadnjem času med delavstvom kaj čudno vré. Nevolja in nezadovoljnost dose-gajo meje, ki utegnejo postati osodepolne. In kako bi ne. Vedne in neprestane regulacije plač, vsaki trenotek novi cirkulari in vsaki dan drugačno tolmačenje slednjih je v gmotnem oziru privedlo delavstvo v položaj, ki se mora imenovati slabejši, nego je bil pred vsemi regulacijami. To je tudi popolnoma naravno in logično. Če se regulira v smislu tehničnega izraza, potem je posledica ta, da je predmet po tej regulaciji zadobil manjšo vsebino, ker se je vse eno odstranilo, kar je bilo odveč. Tako je tudi s plačami delavcev. Povišale so se jim dneje za par vinarjev, na drugi strani pa se jim je odnesla čezurna odškodnina, akord in razne premije. Če sedaj delavec prišteje k prejšnji plači dovoljeno povišanje, to dvoje sešteje in potem odšteje zgubo akorda, premij in čezurne odškodnine potem se mu pokaže jako žalostna številka, ki mu vелеva pas pri hlačah stisniti za dve luknji. Ker je pa že itak ogromna večina delavcev podobna bolj pajkom nego železničarjem, zato je razburjenje popolnoma naravno, pospešuje ga pa še pogled bednih in gladnih delavčevih otrok.

Delavcem je sicer znano, da trpi južno-železniška uprava na denarni jetiki, vendar ne uvidijo, kako naj bi bili ravno oni isti, ki naj bi sanirali to bolezen, katere sami niso provzročili. Spominjajo se tudi, da so nekoč ob letnih računih južne železnice čitali prav mastnih dividendah, ki so se izplačale akcijonarjem. Seveda se ne morejo spomniti tudi takih časov, v katerih bi bili tudi delavci vsaj toliko dobili, da bi njim in njih družinam ne bilo treba stradati. Teh podatkov ni najti v celi zgodovini južne železnice.

Razne govorice krožijo v javnosti. Govori se o podržavljenju, govori se o novih dolgovih; vse te govorice so pa take, da je iz njih posneti, da v doglednem času pri južni železnici še ne bode zdravih razmer. Ker je pa delavstvo prepričano, da ne bo moglo do rešitve raznih vprašanj vstrajati, zato, je nezadovoljno in prav resno pretresa razne eventualitete. Skrajni čas bi bil, da se toraj razmere plač delavcev povoljno uredi in vsaj odvrne nevarnost iz te strani, ki bi utegnila postati osodepolna.

Eksekutor itak ne izostane in je toraj pač vseeno, če bodoči kmet-lastnik prevzame dobro ali slabo plačanega delavca.

Človekoljubi na ljubljanskem državnem kolodvoru. — Farizejska maska mogotcev tega kolodvora je padla. *Poka de Pokafalca, Krašovec in Poljak* so se pokazali v pravi luči. In to je prav, tembolj prav, ker je bilo do zadnjega časa cela vrsta delavcev, ki so še vedno slepo verovali farizejskim trditvam, da so omenjeni gospodje popolnoma nedolžni in da ni v njih moči zboljšati, gospodarski položaj delavstva. Kakor je menda v obče znano, je zahtevalo delavstvo tržaškega ravnateljstva, da se uredi tudi njih dneve kakor so se uredile plače nastavljenecv. Da je bila ta zahteva, katero so zastopali tudi v seji delavskega odbora delavci delegatje, opravičena, dokazuje dejstvo, da je takratni predsednik dotične odboro ve seje, gospod dvorni svetnik *Ruff*, to zahtevo brezpogojno priznal za opravičeno in obljubil, da se stvar v najkrajšem času reši. Gospod *Ruff* je med tem zapustil svoje mesto in kratek čas, v katerem bi se imela zadeva rešiti, se je potegnil čez leto dnij. Konečno tudi novemu ravnatelju, sicer že precej prilet-nemu gosp. dvornemu svetniku *Galambos-u* ni preostalo drugzega, nego rešiti obljubo svojega prednika. V to svrhu je mož sklical na 15. m. m. sejo delavskega odbora v Trst in naravno je, da je delavstvo pričakovalo nadepolno ugodne rešitve svojih zahtev. Presenetenje je pa bilo, ob povratku delegatov naračnost uničujoče, ker so se še-le sedaj odprle ljudem oči in so spoznali, da se z njimi samo slepomiši.

Največ povoda za nezadovoljnost so seveda imeli Ljubljanci, ko jim je gospod predsednik *Galambos* kar v obraz povedal, da je vsaka beseda zaman, češ, pozvani so bili vsi načelniki posameznih oddelkov, da da izrečejo svoje mnenje, ker mnenje in predlogi teh gospodov so zanj merodajni. S to izjavo je seveda v prvi vrsti dokazal gosp. *Galambos*, da nima niti pojma o delokrogu delavskih odborov, v drugi vrsti so pa pokazali posamezni načelniki svoje človekoljubje. Da so bili med temi v prvi vrsti ljubljanski mogotci, nas ne razočarava, ker smo imeli že večkrat priliko opazovati izvanredne duševne zmožnosti teh veleumov.

Njih izobrazbi in poznanju socialnih razmer popolnoma odgovarja njih mnenje in njih predlogi o začetni plači na novo vstopivšega delavca, pri državni železnici v Ljubljani.

Delavstvo, ki trpi pod vplivi od dne do dne naraščajoče draginje vseh potrebščin, je uvaževane to dejstvo zahtevalo početno plačo 2 kroni 80 vinarjev. Gotovo skromna zahteva, kateri bi moral pritrditi najneumnejši birokrat, ki vsaj deloma pozna življenske razmere v Ljubljani in nje okolici. Kaj so pa storili načelniki, toraj oni, katerim je osoda uboge delavske pare izročena? Izjavili so, da je za Ljubljano popolnoma zadostna začetna plača 2 kron 40 vinarjev, ker za ta denar dobe delavcev, kolikor jih le hočejo. To je stališče, katero navadno zavzemajo najkrutejši izkoriščevalci in katerega bi se moral sramovati vsak pošten človek. Gospodje *Poka*, *Krašovec* in *Poljak* seveda tega ne vedo, kajti gospodarski razvoj jim je španska vas, za zanj se brigati, niso nikoli imeli potrebe. Da se dobi v Ljubljani kakor v vsakem drugem industri-jalnem kraju delavnih moči za vsako ceno, je seveda žalostna resnica in dokazuje, da je naše stremljenje pravo in da so nauki socializma opravičeni. Gospodom pa ne bi smelo zadostovati samo poznanje tega dejstva, temveč veliko važnejše bi bilo zanje, če bi pokazali, kako naj železničar pri svoji naporni službi preživi sebe in svoje s to plačo, ne da bi kradel. In ravno ker tega ne morejo in niso dokazali, radi tega jih lahko vsak delavec smatra nevednim, brezsrčnim birokratom, ki so po tem junaškim činu pokazali svojo popolno nezmožnost in zaslužili, da se jih kot nepotroben balast izbacne iz državnoželezniškega zrakoplova. Da človek, ki prekroka cele noči v oficirski družbi ali napaja svoj zelodec na stroške drugih po Dolenjskem in Gorenjskem, ne razume vsak-

danjih potreb, to nam je seveda znano in ravno ker nam je to znano, protestiramo odločno proti temu, da se take ljudi zaslišuje kot merodajne strokovnjake in se po njih nasvetu ravna.

Že dejstvo, da se je načelnik *Krašovec* — o manipulacijah tega moža bo treba sploh še govoriti — tako spozabil in delavskim odborom zahteve, katere naj bi stavili na odborovi seji, diktiral, oziromajim stavljenje drugih predlogov prepovedal, že to dejstvo kvalifikuje moža kot popolnega nevedneža in bi zadostovalo, da se ga čim preje odstrani z mesta, za katero sicer vleče mastno plačo o poslih istega pa nima niti pojma.

Mi smo sicer gospodom za njih junaški čin hvaležni, kajti sedaj so se pokazali pravi hujšakači železničarjev in upamo tudi, da bodo ljubljanski železničarji izvajali iz nastalega položaja konsekvence. Gospodom pa obljubujemo, da bomo dokazali njih nepotrebnost na mestih, katera zasedajo, da javnost spozna, kje tiči vzrok velikanskih deficitov državnih železnic.

Iz kranjske gore. — Dne 4. aprila l. l. je v Ratečah povozil vlak prognega delavca Ivana Kerstajna. Za ponesrečenega tovariša so progne delavci kupili venec, za katerega so med seboj nabrali prispevke. Poslala pa je tudi progovzdrževalna sekcija Jesenice venec. Pri tem pa ni omenila, da bi ga delavci morali plačati. Delavci so bili mnenja, da je venec dar progovzdrževalne sekcije. Kako so se pa začudili, ko je sekcija dne 1. januarja t. l. delavcem zaračunala venec. Od vsakega delavca proge Rateče — Kranjska gora, je sekcija pridržala po 15 vin. od prognega mojstra pa 60 vin. brez da bi povedala, zakaj da je odtrgala ta znesek.

Sekcijski načelnik, gosp. Grünwald si pa res že preveč domišljuje, ker pritruje delavcem na zaslužku za stvari, ki jim niso nič mar in za katere jih g. načelnik ni niti vprašal. Ali meni da more svobodno razpolagati s krvavo zasluženimi vinarji delavcev? Tako se dela le še v Turčiji. Kako pa pridejo delavci do tega, da morajo za bahanje gosp. Grünwalda plačevati stroške. Če hoče? darovati vence, naj jih daruje na svoje stroške, ne pa na stroške drugih.

C. kr. državnoželezniško ravnateljstvo v Trstu pa opozarjamo, da pouči gospoda Grünwalda o obsegu njegovih pravic.

Friderik Lessner.

Na vsakem večjem strankinem zboru evropskih socialno-demokratskih strank se je med raznimi pozdravi redno čital tudi brzojav sodruga Friderika Lessnerja, navadno iz Londona. Mlajšim pristašem socialne demokracije je večinoma komaj znano to ime. A Lessner je v mednarodnem delavskem gibanju igral važno vlogo v dobi, ko je bil socializem še v povojih.

Friderik Lessner je bil rojen dne 27. februarja 1825 v Blankenhainu v saško-vaj-marski veliki vojvodini. Izučil se je kakor Weitling za krojača ter je prišel koncem marca 1847 v London. Tu je vstopil v komunistično delavsko društvo ter se je pridružil tajni »Zvezi pravičnih«. Tej zvezi sta Marx in Engels še koncem tistega leta predložila načrt »komunističnega manifesta«; Lessner je pomagal omenjeno tajno zvezo reorganizovati v »Zvezo komunistov« in med agitatorji za novo organizacijo je bil eden najmarljivejših, dokler je bilo količjak možnosti za propagando.

Ko je v marcu leta 1848 izbruhnila revolucija na Nemškem, je šel z Marxom in Engelsom v Kelmarojn, potem v Wiesbaden in ko ga je policija izgnala odtod, pa v Mouguncijo. Povsod je z vnelo agitiral za komunistične ideale.

Meseca junija 1851, ko je policija našla sledove komunistične zveze, je prijela tudi Lessnerja. Bil je potem zapleten v glasoviti proces proti komunistom. Razprava pred

Kelmorajnskimi porotniki je trajala šest tednov. Dne 12. novembra 1852 je bil Lessner obsojen na tri leta trdnjave, ki jih je prebil deloma v Graudencu, deloma pa na Silberbergu.

Ko je pretrpel kazen, je takoj odpotoval v London, ker je imel najožje stike z Marxom, in pozneje, ko se je Engels preselil v London, tudi z njim. Posebno marljivo je Lessner delal, ko se je ustanovila mednarodna delavska asociacija: bil je član njegovega glavnega odbora, dokler je obstajala.

V zadnjih letih je bil Lessner vedno bolehen in lani ga je zadela nesreča, da je oslepel. Dne 1. februarja t. l. ga je rešila smrt telesnega trpljenja.

Lessner je bil do zadnjega diha socialist z vso dušo in njegovo zaupanje v končno zmago delavskega razreda je bilo neomajno. On, ki je videl male začetke in prebil najhujše preganjanje, se je kakor dete veselil vsakega napredka delavstva. Zlasti za avstrijsko socialno demokracijo je vedno kazal simpatije ter se neskončno radoval nad njenimi uspehi. Ves navdušen je bil, ko si je avstrijsko delavstvo priborilo splošno volilno pravico. Kakor pravi socialist je živel in kakor pravi socialist je umrl.

DOMAČE VESTI

Iz Opčin.

Resnici na ljubo. — Teta »Edinost« kvasi v svoji 32. številki nekaj o internacionalizmu in o samonemskih vabilih, ki smo jih baje razpošiljali tudi nemškega jezika nevesčim Slovincem.

Nó, le pomiri se tetka! Če je slučajno narodnjakar dobil nemško vabilo v roke, še s tem ni dokazano, da smo razpošiljali samonemška vabila. Da, razpošiljali smo v prvi vrsti slovenska vabila in smo teh razposlali dosti več nego nemških.

Kar se pa tiče vrnjenih vabil, pa tudi lahko dokažemo, da ga je vrnil edini gosp. Šulgaj, uradnik južne železnice, a pri popravljanju pogreškov se je mož malo vrezal. V te malenkosti se sicer ne spuščamo, a vendar bi vprašali, kako more »nemščine nevesči Slovinc« popravljati nemška vabila? Ali vas nič ne »ženira«, tako lagati?

Kar pa koklja brblja, čivka tudi pišče. »Narodni delavec« kvasi v svoji 5. številki nekaj o žalitvi narodnih rojakov (?), hujskanju in zbadanju itd. Konečno izraža upanje, da se nikdo ne udeleži »izdajalskega« (??) plesa. Na žalost »Nar. del.« lahko konstatiramo, da je bila udeležba sijajna, za kar se udeležencem tem potom zahvaljujemo.

Mi smo tega mnenja, če smejo slovenski narodnjakarji v svoji stranki rabiti laščino, da imamo tudi mi pravico rabiti jezik, katerega hočemo. Zapomnite si to!

Vršili so se sledeči shodi

In zborovanji

Dne 1. m. m. se je vršil v Celju redni občni zbor tamošnje krajevne skupine.

V odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Josip Marn, predsednik; Karol Felicijan, namestnik; Leopold Fabjan, zapisnikar; Josip Gorjanc, namestnik; Karol Vidic, blagajnik; Lovro Filipič, namestnik; Anton Drev, Nikolaj Toman, preglednika; Blaž Bremec, Anton Mlinar, Josip Gumsej, odborniki.

Dne 13. m. m. se je vršil v Gorici protestni shod premikačev državnih železnic.

Shod je zavzemal stališče napram odgovoru c. kr. železniškega ministerstva na zahteve premikačev in izjavil, da bode premikaško osobje podpiralo izvoljene zaupnike in člane personalne komisije v njihovem delovanju.

Nadalje izjavljajo, da podpirajo v personalni komisiji po dunajskih zaupnikih vložen predlog, v katerem se zahteva:

»Opustiti je vporabno kategorijo premikaskih nadzornikov in pripustiti nadpremičke k poduradniškim izpitom po enoletnem povoljnem opravljanju nadpremiške službe. Izvršiti je imenovanje nadpremiškega po dovršenem poduradniškem izpitu mestnim mojstrom (Platzmeister) in to na podlagi obstoječih službenih mest.

Dne 15. februarja t. l. se je vršil v delavskem domu v Trstu shod premikačev državne železnice. Navzočih je bilo tudi mnogo južnih železničarjev.

Shod se je pečal z odgovorom c. kr. železniškega ministerstva glede zahtev, stavljenih meseca aprila m. l. in predloženih potom deputacije.

Sodr. Kopač je raztolmačil v petih točkah sestavljeni odgovor in kritiziral površno postopanje železniškega ministerstva glede premikaskih zahtev.

Po debati, katere se je vdeležilo mnogo navzočih, se je enoglasno sprejela sledeča

REZOLUCIJA:

Dne 15. februarja 1910 v delavskem domu v Trstu zbrani premikači c. kr. državne železnice, protestirajo odločno, in odklanjajo brezpomembnost, da celo zasmehljiv odgovor železniškega ministerstva in sklenejo storiti vse, da ojači solidarnost prizadetih z ostalimi kategorijami v svrhu izvojevanja dosedaj pridržanih pravic.

Konečno izjavljajo navzoči, da je častna dolžnost vsakega premikača, biti član železničarske organizacije.

Razven te resolucije se je enoglasno sprejel sledeči predlog:

»Opustiti je vporabno kategorijo premikaskih nadzornikov in pripustiti nadpremičke k poduradniškim izpitom po enoletnem povoljnem opravljanju nadpremiške službe. Izvršiti je imenovanje nadpremiškega po dovršenem poduradniškem izpitu mestnim mojstrom (Platzmeister) in to na podlagi obstoječih službenih mest.

Glavnim zaupnikom za Trst je enoglasno izvoljen soodr. Fran Tengg, premikaški nadzornik c. kr. drž. žel. v Trstu, ulica Felice Venezian štev. 10.

Konečno se je sklenilo, da se shod premikačev c. kr. državnih železnic vrši vsakega meseca vsaj enkrat.

Dne 17. februarja t. l. se je vršil na Opčinah občni zbor tamošnje krajevne skupine.

V odbor se izvoljeni sledeči sodrugi: Fran Golnar, predsednik; Karol Pot, podpredsednik; Kugelweiss, blagajnik; Karol Skrinjar, podblagajnik; Josip Gabršek, zapisnikar; Ivan Tomec, namestnik; Fran Pahor, preglednik; Fran Mavričič, Karol Eisner, Peter Eibinger, odborniki; Anton Skalar, Fran Vizovišek, Peter Husu, namestniki. Blagajnika za progo sta: za južno železnico Fran Kocjan, čuvaj v Sezani in za državno železnico Ivan Trevisan, progni čuvaj v Dutovljah.

Nato je povzel besedo soodr. Skobl iz Trsta in v svojem izvajanju povdarjal potrebo in korist močne organizacije. Kar so pridobili železničarji tekom časa, so dosegli le potom svoje organizacije. Da se pa pridobljeno ohrani in da se izvojuje boljše bodočnost, je treba organizacijo vedno bolj utrjevati. Omenjal je nadalje škodljivost raznih narodnih organizacij, ki nimajo drugega namena, nego cepiti moči delavstva, kar je le v prid-podjetnikom.

Ko so se rešile še druge točke je predsednik zaključil shod.

Dne 24. februarja se je v Ljubljani, v gostilni »pri Levu« vršil javen železničarski shod, kateremu je predsedoval soodr. Josip Udovč. Zapisnikar je bil soodr. Anton Kocjančič.

Poročala sta delavska odbornika, sodruga Burgar in Koprivec o zadnji seji delavskega odbora z dne 15. februarja t. l.

Debate, ki je bila jako živahna, so se med drugimi vdeležili sodrugi Kopač, Petrič, Anton Kristan in Gale. Nato se je enoglasno sprejela sledeča

RESOLUCIJA.

Dne 24. februarja 1910 v restavraciji »pri Levu« zbrani delavci c. kr. državne železnice izjavljajo na podlagi poročila o seji delavskega odbora za tržaško državno-železniško ravnateljstvo, ki se je vršila dne 15. t. m. v Trstu, da ne morejo na znanje vzeti določbe glede začetne plače 2 kron 50 vin za Ljubljano in opirajo svoje sklepe na sledeče točke:

1. Ker se ni vpoštevalo od delavskih odbornikov stavljenih in podpiranih predlogov glede uvedanja temeljne plače 2 kron 80 vin. za Ljubljano, akoravno je to odobrilo c. kr. državno-železniško ravnateljstvo na seji delavskega odbora z dne 26. junija 1909.

2. Ker se od politične oblasti ni zahtevalo uradnih podatkov glede draginskih razmer. Ravnateljstvo se je zadovoljilo s podatki v Trst povabljenih oseb, ki ne poznajo razmer.

Zbrani odločno protestirajo proti zlorabi službenega ugleda v svrhu vplivanja na delavske odbornike glede stavljenja predlogov, ki bi se morale vršiti samostojno in brez vsakega vpliva od strani naprejpovabljenih. Tako početje nasprotuje od c. kr. železniškega ministerstva izdanim predpisom.

3. Zbrani vstrajajo pri svoji zahtevi splošne regulacije plač, ki se ima nazajjavljavno izvršiti potom povišanja za 20 vin. na dan za vsakega delavca.

Konečno zbrani odločno zavračajo trditve nekaterih predpostavljanih, da izhajajo stavljeni predlogi od nekaterih bujskačev, ne pa od uslužbencev.

Zborovalci pozivljajo soodr. Kopača kot glavnega zaupnika, da to resolucijo takoj predloži dvornemu svetniku, gosp. Galambošu in jo zastopa.

Če se pa resolucija neugodno r.ši, odklanjajo uslužbenci vsako odgovornost za posledice.

Ljubljana dne 24. februarja 1910.

Vodstvom krajevnih skupin in vplačevalnic na znanje!

I.

Kupone mesečnih doneskov je zložiti po jezikih in številkah in s spremnim listom posiljati centrali.

Sprejemnice je z natančnimi naslovi izpolniti in omeniti, ali se naj pošilja list posamezno ali pa v zavoju. Sprejemnice je takoj poslati centrali in v prihodnjem računu obračunati.

Vsled tega se omejijo nepotrebne reklamacije, ker list zamoremo takoj poslati novo pristoplim članom.

Spremembe naslovov je naznaniti najkasneje 4 dni pred razpošiljanjem lista.

Pri prestopih od ene krajevne skupine k drugi je navesti člansko številko in prejšnjo krajevno skupino, kakor tudi novo člansko številko n. pr. N. N. št. 50. krajevne skupine O. je prestopil k nam in dobi številko 70. Pri prestopih od bratskih organizacij se sprejemnica ne spiše, pač pa nam je v tem slučaju poslati staro člansko knjižico. Sprejemni in prestopni doneski se v tem slučaju ne smejo zahtevati.

Pri izstopih je naznaniti člansko številko in ime dotičnika.

Pri reklamacijah za list je vporabljeni nalašč za to prirejene tiskovine, na katerih je naznaniti krajevno skupino, člansko številko in ime dotičnika. Reklamacije so poštnine proste.

Pri spremembi številke se je sporazumiti z upravnistvom.

Naročila na list v zavojih morajo biti upravnistvu odposlane najkasneje do 7. 17. in 27. vsakega meseca za »Eisenbahnerja«.

do 9. in 19. vsakega meseca za »Železničarja« in »Kolejarza«.

Agitacijske številke dobijo krajevne skupine in vplačevalnice le na izrecno zahtevo. Število izvodov določi upravnistvo.

Mesečni obračuni. Blagajnike krajevnih skupin in vplačevalnic nužno prosimo, da na položnicah vedno navedejo obračun, da jih zamoremo redno vknjižiti. Istotako prosimo, da se vsaki pošiljatici kuponov takoj dodajo blagajniška poročila, da jih zamoremo primerjati.

II.

Več skupin je, ki ne pošiljajo prispevkov za delegacijski sklad. Vsled tega opozarjamo vodstva krajevnih skupin in vplačevalnic na sklep delegacijskega shoda z dne 8. in 9. septembra 1908, vsled katerega mora vsaka krajevna skupina, oziroma vplačevalnica počenši od 1. oktobra 1908 iz fonda, ki jej ostane, plačevati centrali po 2 vinarja od člana in meseca.

Sklad, za katerega prispeva centrala po ravno istem sklepu 5% je namenjen pokrivati izdatke za sklicanje članov centralnih personalnih komisij in centralnih delavskih odborov na posvetovanja in konference.

Delegacijski shod je zavzemal stališče, da za delovanje goriomenjenih odborov, ki je v korist skupnosti treba, da prevzamejo skupine del stroškov.

V pojasnilo pa navajamo, da dobivajo člani centralnega delavskega odbora le tedaj povrnjene delegacijske stroške iz delegacijskega sklada, če je centrala sklicala konferenco ali pa posvetovanje.

Pozivljamo Vas toraj, da v vaši skupini izvedete sklep delegacijskega shoda.

Upravnistvo.

Vršijo se sledeči shodi

Dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer v delavskem domu v Trstu.

Dnevni red:

Odgovor na stavljenе zahteve za Trst, Gorico in Jesenice.

Dne 7. t. m. ob 8. uri zvečer na Pragerskem.

Dnevni red:

Situvacijsko poročilo.

Dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer občni zbor v Mariboru. Predava soodr. Kopač o nacijonalizmu in socializmu.

Dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer v Ptuj in dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer v Poljčanah. Dnevni red obeh shodov: Situvacijsko poročilo.

Razne stvari.

Generalno ravnateljstvo državnih železnic. Praga, 14. februarja. Češki listi javljajo, da se ima v bližnjih dneh ustanoviti na Dunaju generalno ravnateljstvo za vse državne železnice. V prvi vrsti se baje osnuje pet centralnih uradov in sicer: Upravni, tehnični, tarifni, kontrolni ter urad za vozni park. Tem oddelkom bi pozneje stopil sekcijski predstojnik na čelo — Češki listi protestirajo proti taki organizaciji državnih železnic, češ, da se ž njo krepča centralizem in nemška nadvlada.

Velika nesreča na morju. Ponoči od petka na soboto se je zgodila v prelivu med otokoma Malorka in Minorka in sredozemskem morju velikanska nesreča. Francoski parnik »General Chancy« se je pogreznil in vsi ljudje na njem, po enih vesteh nad 100, po drugih celo 200 oseb, je utonilo. O grozni nesreči se javlja sledeče:

Pariz, 16. febr. Število žrtev pri nesreči parobroda »Chancy« cenijo na 164. Nekaj poročil pravi, da sta se rešila le dva mor-

narja, potniki pa da so vsi utonili. Eden od rešenih mornarjev pripoveduje, da se je parnik navzlic strašnem viharju dobro držal svojega kurza. Parnik je trčil v neko skalo in dobil takoj več metrov široko luknjo, skozi katero je vdrla voda z neznansko silo takoj v notranjost. Parnik se je za nekaj minut potopil.

Bruselj, 15. febr. Na parniku je bilo 87 potnikov in 47 mornarjev, skupaj torej 134 mož. Parnik je imel 2920 ton in je vozil iz Marselja v Alžir. Nekateri pripovedujejo, da je bilo na ladji celo 100 oseb.

Pariz, 12. febr. Vest o potopljeni ladji e vzbudila tu velikano paniko, ker je mnogo rodbin pričakovalo svoje znanke in prijatelje. Vzroka parnikove nesreče se še ni dognalo. Kapitani vseh došlih ladij pripovedujejo, da so divjali te dni po Sredozemskem morju taki viharji kakor 40 let ne.

Pariz, 14. februarja. Časopisi trdijo, da je bilo na ladji »General Chanzy« mnogo smodnika, ki je morda eksplodiral, ko je barka nasedla.

Palma, 14. februarja. Guverner balearskih otokov izjavlja, da je vsled silnega viharja na morju vsaka akcija radi ponesrečene ladje »General Chanzy« nemogoča. Verjetno se mu zdi, da se je vendar kaj oseb rešilo, ki so se menda držale ostankov razbite ladje.

Železnica pod morjem. Železniški predor pod morskim prelivom La Marche, ki bi spajal obrežje Francoske z angležkim, je še vedno samo sen velikih tehnikov. A poroča se, da se namerava sicer manjše, a podobno velikansko delo ustvariti v primerno kratkem času. Danski tehnični strokovnjaki že več mesecev marljivo razpravljajo, kako bi bilo mogoče, ustvariti zvezo med švedsko-norveško in pa dansko obaljo potom predora, ki bi vodil pod morjem od Kodanja do Malmaja. Posebno senzacijo je izzval sedaj načrt o tem predoru švedskega inženirja Kitgarda, s katerim se je bavil več let. V početku se ni veliko verjelo njegovemu načrtu, a je sedaj dosegel inženir z njim veliko zaupanje na Danskem in Norveškem. Splošno je mnenje strokovnjakov, da je s pomočjo sedanje moderne tehnike ta načrt izvedljiv, in da se bodo v najkrajšem času začeli z njim baviti tudi merodajni krogi. Grajenje tega predora po načrtih Kitgarda bi ne delalo posebnih težkoč. Pod zemljo bi bil povprečno 10 metrov globoko. Skupna dolžina te proge pa bi znašala 36 km. Železniški promet bi se vršil s pomočjo elektrike. Ako se računa železniško brzino s 60 km na uro, bi znašala razlika železniške in pomorske vožnje iz Danške na Norveško 1 in pol ure.

Ruski samostani. Sveti sinod je dal napraviti statistiko samostanov v Rusiji, ki nam odpira pogled v nesrečno konstitucijo bedne države. Res da je »samo« 300 priznanih možkih in 137 nepriznanih možkih samostanov ter 228, oziroma 154 ženskih, vendar pa imajo ti premoženja, da ga že sam sveti sinod računa na sedem milijard rubljev. To je seveda zelo verjetno število, saj poseduje Trojicko-Sergijevski samostan 1 in pol in kijevski samostan 2 milijardi, dočim ni premoženje samostana Aleksandra Nevskega nič manjše. S tem si lahko tolmačimo golo revščino ruskega ljudstva.

O papeževi garderobi se poroča: Med vsemi evropskimi vladarji ima papež Pij X. najbogatejšo in najdragocenejšo garderobo. Vse obleke so posute z dragimi kamni. Posebna čreda petdesetih ove daje volno za papeževe obleke. Prstanov ima izvanredno mnogo in marsikateri med njimi reprezentuje precejšnje premoženje. Kristus ni imel toliko oblek njegovi namestniki pa izdajajo ogromne svote za zunanost.

Listnica uredništva.

Prizadetim dopisnikom!

Radi pomanjkanja prostora je moglo za ostati več dopisov, ki jih priobčimo prihodnjič.

Predavanja.

Organizacija nemških socijalnih demokratov v Trstu priredi dne 2, 8. in 17. marca t. l. ob 8 uri zvečer predavanja v »Delavskem domu« v Trstu.

Predavali bodo sodrugi: drž. posl. dr. Renner dne 2. marca o modernem političnem razvoju, dr. Danneberg dne 8. marca o modernem gospodarskem razvoju in drž. posl. Winarsky dne 17. marca o stremljenju socijalizma.

Vstopnina znaša za vse tri predavanja 1 krono 20 vin., za eno predavanje 60 vin.

Vabimo tem potom vse nemščine večše sodruge, da mnogobrojno posečajo predavanja.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.

Tiska Dragotin Priora v Kopru.

prijatelj moj,

Gre na vsako pot z menoj!

Ker se večkrat z njim krepčam,

Vedno zdrav želod'c imam

Najboljše krepčilo želodca!

Sladki in grenki.

Pazite na pristnost!

Posebno na kolodvorih!

Postavno varovano.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja povodom prerane smrti naše iskrenoljubljene mamice, oziroma soproge, gospe

Marije Škerle

soproge strojevodje c. kr. drž. žel.

izrekamo iskreno zahvalo vsem prijateljem in znancem, ki so se spomnili pokojne v nje težki bolezni.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem darovateljem krasnih vencev, pogrebemu društvu železniških in državnih uslužbencev in vsem ki so blago pokojno v tako mnogobrojnem številu spremili k zadnjemu počitku.

V Ljubljani, dne 16. febr. 1910.

Fran Škerle,

strojevodja c. kr. drž. žel.
z otroci.

Železničarji pozor!

V novi pekarni pri

Hvg. Rosbach-u

v Nabrežini

blizu postaje

se dobi vsaki dan sveži kruh, sladčice, sveže domače maslo in surovo maslo po najnižjih cenah.

PAUL VRTAČNIK

krojaški mojster

Kolodvorske ulice 26

Dunajska cesta 47

Ljubljana

Priporoča se posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po niskih cenah.

Kavarna

UNIONE

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Pozor sodrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

ki izhaja

v Ljubljani trikrat na teden

in velja za:

Celo leto 14 K — —

Pol leta 7 K — —

Četrto leta 3 K 50 vin.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.